

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 9Cdo/182/2022
Identifikačné číslo spisu: 8717208493
Dátum vydania rozhodnutia: 27.11.2023
Meno a priezvisko: JUDr. Martin Holíč
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2023:8717208493.2

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcov 1/ B. D., nar. XX. L. XXXX, Z., M. - L., D. XX/X, 2/ U. I., nar. XX. F. XXXX, Z., M. - L., Z. XX/X, 3/ A. I., nar. XX. F. XXXX, Z., M. - L., Z. XX/X, 4/ X. I., nar. XX. O. XXXX, Z., M. - L., Z. XX/X, 5/ U. D., nar. XX. jW. XXXX, Z., M. - L., L. X/XX, 6/ D. I., nar. XX. S. XXXX, Z., M. - L., Z. XX/X, 7/ W. I., nar. XX. S. XXXX, M. - L., Z. XX/X, 8/ W. D., nar. XX. O. XXXX, Z., M. - L., Z. XXX/X, 9/ X. D., nar. XX. S. XXXX, Z., M. - L., D. XX/XX, 10/ O. I., nar. XX. A. XXXX, Z., M. - L., D. XX/XX, 11/ O. I., nar. XX. E. XXXX, Z., M. - L., L. XX/XX, 12/ O. D., nar. XX. O. XXXX, bytom X. XXXX/X, Z., M. - L., 13/ Y. D., nar. XX. O. XXXX, Z., M. - L., L. X/XX, 14/ U. I., nar. XX. S. XXXX, O., O. - A. XXX, 15/ A. D., nar. XX. E. XXXX, Z., M.Á. - L., L. X/XX, 16/ mal. A. I., nar. XX. L. XXXX, Z., M. - L., Z. XX/X, 17/ mal. J. I., nar. XX. L. XXXX, Z., M. - L., Z. XX/X, žalobcov 16/ a 17/ zastúpených zákonných zástupcom A. I., nar. XX. F. XXXX, Z., M.E. - L., Z. XX/X, 18/ mal. O.E. I., nar. XX. L. XXXX, O., O. - A. XXX, 19/ X. I., nar. XX. O. XXXX, O., O. - A. XXX, 20/ mal. W. I., nar. XX. A. XXXX, O.E., O. - A. XXX, žalobkyn 18/ a 20/ zastúpených zákonnou zástupkyňou U. I., nar. XX. S. XXXX, O., O. - A. XXX, 21/ A. D., nar. XX. A. XXXX, Z., M. - L., D. XX/XX, 22/ B. D., nar. XX. W. XXXX, Z., M. - L., 23/ P. D., nar. XX. E. XXXX, Z., M. - L., L. XX/XX, 24/ K. D., nar. XX. A. XXXX, Z., M. - L., L. XX/XX, 25/ mal. A. D., nar. XX. O. XXXX, Z., M. - L., L. XX/XX, zastúpenou X. Č., nar. XX. L. XXXX, Z., M. - L., L. XX/XX, žalobcov 1/ až 21/ právne zastúpených advokátom doc. JUDr. Ing. Petrom Grendelom, PhD., Košice, Tr. SNP 42, IČO: 35 064 145, proti žalovanej obchodnej spoločnosti KOMUNÁLNA poisťovňa, a.s., Vienna Insurance Group, Bratislava, Štefánikova 17, IČO: 31 595 545, právne zastúpenej advokátom JUDr. Felixom Neupauerom, Bratislava, Dvořákovo nábřežie 8/A, IČO: 37 928 422, o náhradu nemajetkovej ujmy, vedenom na Okresnom súde Poprad pod sp. zn. 7C/38/2017, o dovolaniach žalobcov 1/ až 25/ proti rozsudku Krajského súdu v Prešove z 13. októbra 2020 sp. zn. 15Co/11/2020, takto

rozhodol:

Dovolanie podané v mene žalobcov 22/ až 25/ o d m i e t a.

Rozsudok Krajského súdu v Prešove z 13. októbra 2020 sp. zn. 15Co/11/2020 v jeho potvrdzujúcom a zrušujúcom výroku v časti týkajúcej sa žalobcov 1/ až 21/ a rozsudok Okresného súdu Poprad z 30. mája 2018 č. k. 7C/38/2017-212 v časti týkajúcej sa žalobcov 1/ až 21/ zrušuje a vec v rozsahu zrušenia vracia Okresnému súde Poprad na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Poprad (ďalej len „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 30. mája 2018 č. k. 7C/38/2017-212 uložil žalovanej povinnosť zaplatiť pôvodnej žalobkyni 1/ C. I. sumu 518 140,- CZK; žalobkyni 2/ U. I. sumu 1 295 350,- CZK; žalobcovi 3/ A. I. sumu 518 140,- CZK; žalobcovi 4/ X. I. sumu 518 140,- CZK; žalobkyni 5/ U. D. 518 140,- CZK, v lehote troch dní od právoplatnosti rozsudku na účet právneho zástupcu žalobcov (výrok I.), pôvodnej žalobkyni 1/ a žalobcom 2/ až 5/ priznal proti žalovanej nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 % (výrok II.), zamietol žalobu pôvodných žalobcov 6/ až 20/ (výrok III.), nepriznal náhradu trov konania pôvodným žalobcom 6/ až 20/ (výrok IV.) a v prevyšujúcej časti žalobu zamietol (výrok V.).

1.1. Žalobcovia sa podanou žalobou domáhali, aby súd žalovanej uložil povinnosť spoločne a nerozdielne zaplatiť žalobcom: pôvodnej žalobkyni 1/ čiastku 3 000 000,- CZK, 2/ čiastku 3 000 000,- CZK, 3/ čiastku 2 500 000,- CZK, 4/ čiastku 2 500 000,- CZK, 5/ čiastku 2 500 000,- CZK, 6/ čiastku 2 500 000,- CZK, 7/ čiastku 2 500 000,- CZK, 8/ čiastku 2 500 000,- CZK, 9/ čiastku 2 500 000,- CZK, 10/ čiastku 2 500 000,- CZK, 11/ čiastku 2 500 000,- CZK, 12/ čiastku 2 500 000,- CZK, 13/ čiastku 500 000,- CZK, 14/ čiastku 500 000,- CZK, 15/ čiastku 500 000,- CZK, 16/ čiastku 500 000,- CZK, 17/ čiastku 500 000,- CZK, 18/ čiastku 500 000,- CZK, 19/ čiastku 500 000,- CZK, 20/ čiastku 500 000,- CZK do troch dní od právoplatnosti rozsudku, ako aj náhrady trov konania.

1.2. Súd prvej inštancie po zrušení rozsudku pre zmeškanie z 22. decembra 2017 č. k. 7C/38/2017-106 (na základe návrhu žalovanej) v ďalšom konaní vychádzal zo zistenia, že nebohý A. I., nar. XX. O. XXXX, zomr. XX. A. XXXX, naposledy bytom Z., M. - L., Z. XX/X, bol synom pôvodnej žalobkyne 1/ C. I., manželom žalobkyne 2/, otcom žalobcov 3/ až 5/, bratom žalobcov 6/ až 12/, švagrom žalobcu 13/, svokrom žalobkyne 14/, zaťom žalobkyne 15/ a starým otcom žalobcov 16/ až 20/. Nebohý A. I. zomrel v dôsledku dopravnej nehody. Túto dopravnú nehodu zaviniel A. X., ktorý viedol nákladné motorové vozidlo značky Scania R410, EČV: U. XXXCO s návesom Schmitz S01, EČN: U.-XXXYC, tým, že na diaľnici v k. ú. obce J. Š. v Č. X. narazil prednou časťou svojho vozidla do zadnej časti osobného motorového vozidla značky Fiat Tipo, EČV: Z. XXXBM. Majiteľ motorového vozidla, ktorým bola spôsobená dopravná nehoda mal uzatvorenú zmluvu o povinnom zmluvnom poistení so žalovanou. Okresný súd Trenčín rozsudkom z 20. septembra 2016 sp. zn. 3T/84/2016 schválil dohodu vine a treste, pričom vinník dopravnej nehody bol právoplatne odsúdený na úhrnný trest odňatia slobody v trvaní dvoch rokov, ktorý mu bol podmienene odložený na skúšobnú dobu v trvaní 24 mesiacov a bol mu uložený trest zákazu činnosti viesť motorové vozidlá akéhokoľvek druhu na dobu 48 mesiacov. Súd odkázal poškodených podľa § 228 ods. 1 zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok s nárokom na náhradu škody na civilný proces.

1.3. Z odôvodnenia rozsudku súdu prvej inštancie vyplýva, že v konaní nebola medzi stranami sporná otázka aktívnej vecnej legitímácie žalobcov, pasívnej vecnej legitímácie žalovanej, ako ani skutočnosť, že vznik škody bol na území Českej republiky, teda, že civilný delikt sa spravuje právnym poriadkom Českej republiky. Tiež nebolo medzi stranami v konaní sporné, že poškodení môžu podať žalobu proti poistiteľovi na súde podľa miesta svojho bydliska v členskom štáte a poistiteľ má bydlisko na území členského štátu, v dôsledku čoho bol súd prvej inštancie príslušný na konanie vo veci. Spornou medzi stranami v konaní ostala tá skutočnosť, či náhrada nemajetkovej ujmy v peniazoch, tak ako ju žiadali žalobcovia, bola adekvátna a zohľadňuje zásadu slušnosti.

1.4. Po právnom posúdení veci podľa § 3a ods. 2 písm. a), § 6 ods. 1, 2 písm. a), 3 zákona č. 168/1999 Sb. o pojištění odpovědnosti za újmu způsobenou provozem vozidla a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o pojištění odpovědnosti z provozu vozidla) (ďalej len „zákon o POPV“) a § 22 ods. 1, § 2959 zákona č. 89/2012 Sb. Občanský zákoník (ďalej len „Občiansky zákonník“), s poukazom na ustálenú prax súdov v Českej republike týkajúcu sa tejto otázky, priznal súd prvej inštancie nárok na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch pôvodnej žalobkyni 1/ vo výške 518 140,- CZK z dôvodu, že nebohý sa o ňu skutočne staral, žalobkyni 2/ vo výške 1 295 350,- CZK z dôvodov, že bola odkázaná na jeho príjem, musí splatiť hypotekárny úver, ktorý bol jej a nebohému poskytnutý a ako manželka skutočne pociťuje zo smrti svojho manžela psychickú ujmu a traum a žalobcom 3/ až 5/ každému vo výške 518 140,- CZK z dôvodov, že ťažko prežívajú smrť otca, ktorý bol ešte zamestnaný a pomáhal im a jeho smrť im spôsobila psychickú ujmu. Vo vzťahu k pôvodným žalobcom 6/ až 20/ žalobu zamietol z

dôvodov, že všetci majú svoje rodiny a sú zárobkovo činní, preto nebolo možné konštatovať, aby pociťovali smrť nebohého ako vlastnú ujmu. O trovách konania rozhodol podľa § 255 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“) v spojení s § 262 ods. 1, 2 CSP a s ohľadom na skutočnosť, že pôvodná žalobkyňa 1/ a žalobcovia 2/ až 5/ boli v základe právneho nároku v konaní úspešní, im priznal proti žalovanej nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %. Pôvodným žalobcom 6/ až 20/ náhradu trov konania nepriznal.

2. Krajský súd v Prešove (ďalej len „odvolací súd“) na odvolanie žalobcov proti výroku I., III. až V. rozsudku súdu prvej inštancie a na odvolanie žalovanej proti výrokom I. a II. rozsudku súdu prvej inštancie rozsudkom z 13. októbra 2020 sp. zn. 15Co/11/2020 rozhodol o pokračovaní v konaní s dedičmi pôvodnej žalobkyne 1/ C. I., nar. XX. O. XXXX, zomrelej XX. E. XXXX, naposledy bytom Z., M. - L., D. XX/XX, (ako so žalobcami 1/, 3/, 4/ až 9/, 11/, 12/, 21/ až 25/) a s dedičmi pôvodnej žalobkyne 9/ A. D., nar. XX. F. XXXX, zomrelej XX. A. XXXX, naposledy bytom Z., M. - L., Z. XX/X (ako so žalobcami 9/, 21/ až 25/); potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie vo výroku o zamietnutí žaloby v prevyšujúcej časti, vo výroku o zamietnutí žaloby žalobcov 6/, 8/, 10/ až 20/ a pôvodnej žalobkyne 9/ A. D. (teraz žalobcov 9/, 21/ až 25/) a zrušil rozsudok vo vyhovujúcom výroku a vo výrokoch o trovách konania a v rozsahu zrušenia vrátil vec súdu prvej inštancie na ďalšie konanie.

2.1. Z odôvodnenia rozsudku odvolacieho súdu vyplýva, že preskúmal napadnutý rozsudok ako aj konanie mu predchádzajúce v súlade s ustanovením § 379 a nasl. CSP a dospel k záveru, že odvolanie žalovanej je dôvodné a odvolanie žalobcov dôvodné nie je. Vo vzťahu k hlavnej odvolacej námietke žalobcov o nedostatočnom a nepresvedčivom odôvodnení rozsudku súdu prvej inštancie odvolací súd poukázal, že súd prvej inštancie síce stručne, avšak výstižne uviedol dôvody, pre ktoré niektorým žalobcom nemajetkovú ujmu priznal, ale aj dôvody, pre ktoré žalobu niektorých žalobcov zamietol. Zamietnutie žaloby žalobcov 6/ až 20/ bolo posudzované vo vzťahu k skutkovým okolnostiam, ktoré boli preukázané u pôvodnej žalobkyne 1/ a žalobcov 2/ až 5/ a ich porovnaním tak súd prvej inštancie dospel k záveru, že pre priznanie nemajetkovej ujmy sú splnené podmienky len u týchto žalobcov a tieto nie sú splnené u ostatných žalobcov. Súd prvej inštancie vyzdvihol úplne najbližšie rodinné vzťahy, teda vzťahy medzi rodičmi, deťmi a manželmi, ktoré považoval za rozhodujúce pre priznanie nemajetkovej ujmy. Takejto úvahe súdu prvej inštancie nebolo možné nič vytknúť a s porovnaním blízkosti príbuzenstva sa stotožnil aj odvolací súd. Zároveň zdôraznil, že takouto úvahou nie sú popreté rodinné vzťahy aj k ďalšiemu príbuzenstvu, avšak pre priznanie nemajetkovej ujmy je podstatným pociťovanie ujmy ako vlastnej, v ktorom smere pôvodní žalobcovia 6/ až 20/ neunesli dôkazné bremeno. Súd prvej inštancie sa preto nemohol uspokojiť len so samotným tvrdením žalobcov. Pokiaľ poukázal na to, že títo žalobcovia už majú svoje rodiny, tak pod takýmto konštatovaním je potrebné vidieť prevažujúcu blízkosť citových väzieb na osoby v priamom príbuzenskom vzťahu, čo zákonite znižuje intenzitu vzťahov v širšej rodine. Ak súd prvej inštancie poukázal aj na to, že pôvodní žalobcovia 6/ až 20/, resp. niektorí z nich sú zárobkovo činní, tak význam tohto zistenia je v tom, že títo žalobcovia neboli odkázaní výživou na nebohého A. I., čo je jediným z podstatných kritérií pri posudzovaní dôvodnosti nároku na nemajetkovú ujmu. Súd prvej inštancie preto správne zamietol žalobu voči pôvodným žalobcom 6/ až 20/, vrátane žalobcov 16/ až 20/, ktorí ako vnúčatá nebohého úmrtím starého otca síce pociťujú citovú stratu, avšak, vzhľadom na ich vek, akákoľvek nemajetková ujma je bez praktického významu.

2.2. Odvolací súd považoval rozsudok súdu prvej inštancie za vecne správny aj v časti, v ktorej bola žaloba pôvodných žalobcov 1/ až 5/ v prevyšujúcej časti zamietnutá. Žalovaná nemajetková ujma nespĺňala atribúty slušného a spravodlivého vysporiadania pomerov, a to aj s prihliadnutím na celistvosť vysporiadania nároku nemajetkovej ujmy. Pôvodní žalobcovia 1/ až 5/ svoj nárok vo vzťahu k výške nemajetkovej ujmy nezdôvodnili relevantnými dôvodmi a tieto v konaní ani náležitým spôsobom nepreukázali. Odvolací súd v tejto súvislosti zdôraznil, že nemajetková ujma nemá slúžiť na finančné zabezpečenie pozostalých, a to dokonca po dlhé časové obdobie, ale má byť len určitou kompenzáciou ujmy a má slúžiť napríklad na návrat duševného zdravia či zabezpečenie životnej úrovne, ktorú dosahovali pozostalé osoby počas života nebohého, ktorý sa v značnej miere podieľal aj na financovaní domácnosti. Z uvedeného dôvodu potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie aj vo výroku V. Vo vzťahu k odvolacej námietke žalobcov, že pôvodní žalobcovia 6/ až 20/ boli nebohému buď súrodencami alebo príbuznými v priamej línii, teda osoby nebohému blízke bez ďalšieho podľa § 22 Občianskeho zákonníka, u ktorých nie je potrebné zisťovať, či by ujmu nebohého pociťovali ako vlastnú, odvolací súd poukázal,

že kritérium spočívajúce v rodinnej väzbe žalobcu a osoby, v dôsledku smrti ktorej žalobcovi nemajetková ujma vznikla, je pre priznanie nemajetkovej ujmy v peniazoch rozhodujúce, avšak nie je jediné. Popri ňom musí konať súd skúmať a zohľadniť intenzitu vzťahu žalobcu s nebohým, vek nebohého a žalobcu, otázku existenčnej závislosti žalobcu na nebohom, morálne zadost'učinenie vo forme právneho postihu škodcu na strane škodcu, mieru zavinenia, resp. mieru spoluzavinenia nebohého, postoj škodcu (ľútosť, náhrada škody, ospravedlnenie), dopad udalosti do sféry škodcu a majetkové pomery škodcu.

2.3. Odvolací súd ako dôvodnú posúdil odvoláciu námietku žalovanej, že súd prvej inštancie nesprávne právne posúdil otázku výšky náhrady nemajetkovej ujmy priznanej pôvodným žalobcom 1/ až 5/. Hoci výška nemajetkovej ujmy v peniazoch nie je ustanovená žiadnym právnym predpisom, a teda celkom závisí na úvahe súdu, ani súd nemôže priznať žalobcovi náhradu nemajetkovej ujmy v akejkoľvek výške. Poukázal, že pri určení výšky nemajetkovej ujmy v peniazoch pôvodným žalobcom 1/ až 5/ bolo potrebné individuálne zohľadniť vo vzťahu ku každému z týchto žalobcov ich príbuzenský vzťah s nebohým a súčasne posúdiť intenzitu tohto vzťahu, vek každého zo žalobcov a nebohého v čase smrti nebohého, otázku existenčnej závislosti žalobcu na nebohom (v kontexte možnej vyživovacej povinnosti aj iných rodinných príslušníkov voči konkrétnemu žalobcovi), trest uložený vinníkovi dopravnej nehody v trestnom konaní a okolnosti dopravnej nehody. Odvolací súd dospel k záveru, že z rozsudku súdu prvej inštancie nie je možné zistiť, prečo súd priznal jednotlivým žalobcom 1/ až 5/ nemajetkovú ujmu v konkrétnej výške, prípadne prečo im nepriznal menej (alebo viac), keďže žalobou sa pôvodná žalobkyňa 1/ a žalobkyňa 2/ domáhali nemajetkovej ujmy v peniazoch každá vo výške 3 000 000,- CZK a žalobcovia 3/ až 5/ nemajetkovej ujmy v peniazoch, každý vo výške 2 500 000,- CZK. Odvolací súd preto rozsudok súdu prvej inštancie vo výroku o povinnosti žalovanej zaplatiť žalobcom 1/ až 5/ náhradu nemajetkovej ujmy v lehote troch dní od právoplatnosti rozsudku na účet právneho zástupcu žalobcov a vo výroku o náhrade trov konania v súlade s ustanovením § 389 ods. 1 písm. c) CSP zrušil, keďže súd prvej inštancie dospel k nesprávnemu právnemu záveru. Vo vzťahu k trovám konania uviedol, že o týchto rozhodne súd prvej inštancie v rozhodnutí, ktorým sa konanie končí.

3. Proti tomuto rozhodnutiu odvolacieho súdu podali žalobcovia 1/ až 9/, 11/ až 12/, 21/ až 25/ (ďalej aj „dovolatelia 1/ až 9/, 11/ až 12/, 21/ až 25/“) dovolanie, napádajúc tak jeho potvrdzujúci ako aj zrušujúci výrok. Prípustnosť podaného dovolania vyvodzovali z ust. § 420 písm. f) CSP a § 421 ods. 1 písm. a) CSP. Navrhli, aby dovolací súd rozsudok odvolacieho súdu v jeho potvrdzujúcom a zrušujúcom výroku zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie, alternatívne aby rozsudok odvolacieho súdu zmenil a vec v prevyšujúcej časti vrátil odvolaciemu súdu na ďalšie konanie.

3.1. Žalobcovia 1/ až 9/, 11/ až 12/, 21/ až 25/ vo vzťahu k dovolaciemu dôvodu v zmysle § 420 písm. f) CSP v dovolaní namietali, že odvolací súd sa nielenže nevysporiadal s ich odvolacou argumentáciou o nedostatočnom odôvodnení výroku V. rozsudku súdu prvej inštancie, ale navyše vniesol do celého konania ešte viac zmätočnosti a arbitrárnosti. Odvolací súd nešpecifikuje, prečo je u jednotlivých žalobcov potrebné žalobu v prevyšujúcej časti zamietnuť. Napádaný rozsudok nemá dostatočný podklad v relevantných skutkových zisteniach (individualizujúcich osobitosti ujmy spôsobenej v konkrétne prejednávanej veci) a podľa dovolateľov spočíva na predčasnom a nesprávnom právnom posúdení veci v zmysle § 432 CSP. Odvolací súd síce konštatoval, že pri rozhodovaní nároku poškodeného na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch je potrebné vychádzať zo všetkých špecifik daného prípadu, ktoré majú vplyv na vnímanie duševných útrap spojených s prežívaným usmrtením blízkej osoby, avšak nerešpektoval jedinečnosť jednotlivých žalobcov a, paušálne zamietajúc ich nárok, sa odklonil od rozhodovacej praxe dovolacieho súdu vyjadrenej v rozhodnutiach Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3Cdo/18/2016 a Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 25Cdo/894/2018. Dovolatelia 1/ až 9/, 11/ až 12/, 21/ až 25/ poukázali, že metodika aplikovaná s ohľadom na rozhodnutie Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 4Tdo/1405/2015 bola prekonaná rozhodnutím sp. zn. 25Cdo/894/2018. Odvolací súd mal preto postupovať podľa metodiky Najvyššieho súdu Českej republiky vyjadrenej v uvedenom rozhodnutí a pôvodným žalobcom 1/, 3/, 4/ a 5/ mal priznanú sumu vo výške 518 140 CZK potvrdiť, pôvodnej žalobkyňi 2/ mal potvrdiť rozsudok v sume 544 000 CZK a v prevyšujúcej časti rozhodnutie súdu prvej inštancie zrušiť a vo vzťahu k týmto žalobcom vrátiť na ďalšie konanie. Akýkoľvek iný postup podľa dovolateľov vykazuje znaky svojvoľnosti a nesprávne právne posúdenie veci z dôvodu odklonu od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Oporu v

rozhodovacej praxi Najvyššieho súdu Českej republiky nemá podľa dovolateľov ani zrušujúci výrok odvolacieho súdu. Dovolatelia namietali, že mali právo legitímne očakávať, že ich spor bude posúdený v súlade s rozhodovacou praxou najvyšších súdnych autorít Českej republiky, očakávajúc obdobný procesný úspech, ako keby boli žalobu podali v Českej republike.

4. Proti uvedenému rozsudku odvolacieho súdu v jeho potvrdzujúcom výroku podali dovolanie aj žalobcovia 6/ až 25/ (ďalej aj „dovolatelia 6/ až 25/“), ktorí jeho prípustnosť vyvodzovali z ustanovenia § 420 písm. f) CSP a § 421 ods. 1 písm. a) CSP. Navrhli, aby dovolací súd rozsudok odvolacieho súdu v jeho napadnutej časti zrušil a vec vrátil odvolaciemu súdu na ďalšie konanie.

4.1. Dovolatelia 6/ až 25/ považovali odôvodnenie napadnutého rozsudku vo vzťahu k pôvodným žalobcom 6/ až 20/ za nedostatočné a absolútne nepresvedčivé a vo vzťahu k pôvodným žalobcom 16/ až 20/ za rozporné s vykonanými dôkazmi. Odvolací súd vec nesprávne právne posúdil, keď nárok pôvodných žalobcov 6/ až 20/ v celom rozsahu zamietol s odôvodnením, že títo žalobcovia nepreukázali, že ujmu, ktorú utrpel nebohý by dôvodne mohli považovať za svoju vlastnú, a to aj napriek tomu, že ide o osoby blízke, ktoré toto v zmysle § 22 Občianskeho zákonníka preukazovať nemusia. Odvolací súd jednotlivé nároky pôvodných žalobcov 6/ až 20/ spoločne zamietol bez toho, aby nárok každého z nich posudzoval individuálne, čím sa odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe vyjadrenej v napr. v rozhodnutí Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3Cdo/18/2016. Dovolatelia ďalej v dovolaní namietali, že odvolací súd nesprávne interpretoval rozhodnutie Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 4Tdo/1405/2015 a navyše nereflektoval, že rozhodnutím sp. zn. 25Cdo/894/2018 došlo k prekonaniu názorov v ňom vyjadrených. Namietali, že nárok na odškodnenie nemajetkovej ujmy pri smrti blízkej osoby majú aj iné osoby ako manžel alebo deti; opačný výklad by bol v rozpore s § 22 a § 2959 Občianskeho zákonníka. Aj dovolatelia 6/ až 25/ namietali, že pôvodní žalobcovia 6/ až 25/ mali právo legitímne očakávať, že ich spor bude posúdený v súlade s rozhodovacou praxou najvyšších súdnych autorít Českej republiky, očakávajúc obdobný procesný úspech, ako keby konanie o náhradu nemajetkovej ujmy boli bývali iniciovali v Českej republike.

5. Žalovaná v písomnom vyjadrení k dovolaniu žalobcov 1/ až 25/ uviedla, že dovolanie nie je dôvodné a je výlučne výsledkom nespokojnosti žalobcov s tým, že im nebola priznaná náhrada nemajetkovej ujmy v peniazoch. Žaloba je podľa žalovanej od počiatku len snahou o využitie, ak nie zneužitie práva, ktorému by súdy nemali poskytovať právnu ochranu. Napadnuté rozhodnutie v celom jeho rozsahu považovala za vecne správne, spravodlivé a dostatočne, riadne a presvedčivo odôvodnené. Navrhla, aby dovolací súd dovolanie odmietol, eventuálne zamietol a žalovanej priznal náhradu trov dovolacieho konania.

6. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP), po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana sporu - žalobcovia 1/ až 21/, v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), skúmal prípustnosť dovolania bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP), pričom dospel k záveru, tak dovolanie žalobcov 1/ až 9/, 11/ až 12/, 21/, ako aj dovolanie žalobcov 6/ až 21/ je prípustné a vzhľadom na uplatnený dovolací dôvod [§ 420 písm. f) CSP] zároveň aj dôvodné. Dovolací súd zároveň zistil, že dovolanie podané v mene žalobcov 22/ až 25/ je potrebné odmietnuť.

7. Dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok. Mimoriadnej povahy dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

8. Prípustnosť dovolania má vo všeobecnosti stránku objektívnu a subjektívnu. Objektívna stránka sa nevzťahuje na osobu konkrétneho dovolateľa a zohľadňuje (len) vecný aspekt tohto opravného prostriedku - či smeruje proti rozhodnutiu vykazujúcemu zákonné znaky rozhodnutia, proti ktorému je dovolanie prípustné (§ 419 až § 423 CSP), či bolo podané v zákonom stanovenej lehote (§ 427 CSP) a

či spĺňa zákonom vyžadované náležitosti, vrátane osobitnej podmienky povinného právneho zastúpenia advokátom v dovolacom konaní (§ 428 a § 429 CSP). Subjektívna stránka prípustnosti dovolania sa naopak viaže na osobu konkrétneho dovolateľa a zohľadňuje osobný aspekt toho, kto podáva dovolanie - či je u neho daný dôvod, ktorý ho oprávňuje podať dovolanie (§ 424 až § 426 CSP). Skúmanie prípustnosti dovolania z hľadiska objektívneho nasleduje až po skúmaní subjektívnej stránky prípustnosti dovolania. Pokiaľ dovolací súd dospeje k záveru, že dovolanie nie je subjektívne prípustné, nepristúpi už k skúmaniu prípustnosti dovolania z objektívneho hľadiska (vrátane naplnenia dôvodov prípustnosti dovolania podľa § 420 a § 421 CSP) a dovolanie ako podané neoprávnenou osobou bez ďalšieho odmietne.

9. V preskúmvanej veci dovolací súd zistil, že dovolanie z 2. februára 2021 bolo advokátom spísané a podané v mene všetkých žalobcov, t.j. žalobcov 1/ až 25/. Vykonaným šetrením v súdnom spise dovolaciemu súdu vyplynulo, že dovolanie bolo elektronickým podaním doručeným 20. februára 2021 doplnené o splnomocnenia (č. l. 366 až 370 súdneho spisu) udelené žalobcami na spísanie a podanie dovolania a zastupovanie v dovolacom konaní doc. JUDr. Ing. Petrom Grendelom, PhD., advokátom. Vzhľadom na skutočnosť, že jedno z predložených splnomocnení (č. l. 367 súdneho spisu) vykazovalo vady, pretože v ňom absentoval podpis splnomocniteľov (žalobcov 22/ až 25/; pozn.), ku ktorému záveru viedli aj informácie obsiahnuté v osvedčovacej doložke o zaručenej konverzii k predmetnému splnomocneniu (č. l. 394 súdneho spisu), vyzval dovolací súd doc. JUDr. Ing. Petra Grendela, PhD., advokáta, ktorý dovolanie v mene všetkých žalobcov spísal, aby dovolaciemu súdu predložil splnomocniteľmi autorizované splnomocnenie na spísanie dovolania v mene žalobcov 22/ až 25/ a ich zastupovanie v dovolacom konaní s poučením, že dovolací súd inak dovolanie podané v mene žalobcov 22/ až 25/ v zmysle § 447 písm. b) CSP odmietne.

9. Advokát na výzvu dovolacieho súdu doručenú 29. septembra 2023 nereagoval a vadu splnomocnenia, napriek poučeniu o možnosti dovolanie odmietnuť podľa § 447 písm. b) CSP, neodstránil. S ohľadom na skutočnosť, že autorizácia splnomocnenia advokátom ako splnomocnencom nie je postačujúca, pretože preukazuje len autenticitu splnomocnenca, a teda skutočnosť, že advokát plnú moc prijal (IV. ÚS 342/2018, III. ÚS 271/2018), dovolací súd dospel k záveru, že splnomocnenie predložené v dovolacom konaní (č. l. 367 súdneho spisu) nie je dostatočné na prijatie záverov o skutočnej vôli splnomocniteľov (žalobcov 22/ až 25/) dať sa zastúpiť splnomocnencom (doc. JUDr. Ing. Petrom Grendelom, PhD.).

10. Vzhľadom na vyššie uvedené, zohľadňujúc samostatné postavenie každého zo žalobcov čo do uplatňovaného nároku na náhradu nemajetkovej ujmy, dovolací súd vo vzťahu k žalobcom 22/ až 25 dospel k záveru, že dovolanie spísané a podané v ich mene advokátom doc. JUDr. Ing. Petrom Grendelom, PhD. je potrebné posúdiť ako dovolanie podané neoprávnenou osobou (advokát v konaní nevystupoval ako strana sporu). Nakoľko v danom prípade neboli splnené osobitné obligatórne podmienky, za ktorých môže dovolací súd dovolanie meritórne prejednať, Najvyšší súd Slovenskej republiky dovolanie v tejto časti odmietol podľa § 447 písm. b) CSP ako podané neoprávnenou osobou bez skúmania objektívnej prípustnosti či dôvodnosti podaného dovolania. Dovolací súd v tejto súvislosti tiež poznamenáva, že v napadnutom rozsudku boli strany sporu riadne poučené o lehote a spôsobe podania dovolania, vrátane povinného zastúpenia advokátom v dovolacom konaní a spísania dovolania advokátom.

11. Vo vzťahu k zvyšným žalobcom, dovolateľom, dovolací súd uvádza nasledovné:

12. Podľa § 419 CSP proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné sú vymenované v § 420 a § 421 CSP.

13. Dovolatelia 1/ až 9/, 11/ až 12/, 21/ prípustnosť podaného dovolania vyvodzovali v prvom rade z ustanovenia § 420 písm. f) CSP, uplatniac námietku nepreskúmateľnosti a zmätočnosti odôvodnenia napadnutého rozsudku odvolacieho súdu.

14. Podľa § 420 písm. f) CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

15. Z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle tohto ustanovenia nie je významný subjektívny názor dovolateľa tvrdiaceho, že sa súd dopustil vady zmätočnosti v zmysle tohto ustanovenia; rozhodujúce je výlučne zistenie (záver) odvolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo. Dovolací súd preto cez prizmu v dovolaní uplatnených dovolacích námietok skúmal, či došlo k dovolateľmi namietanej procesnej vade.

16. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle ustanovenia § 420 písm. f) CSP treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca, a ktoré (porušenie) tak zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie sporu za prítomnosti strán sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonaným dôkazom, právo na zastúpenie zvoleným zástupcom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutie spravodlivosti).

17. Z práva na spravodlivé súdne konanie vyplýva povinnosť všeobecného súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a dôkaznými návrhmi strán (avšak) s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie vo veci (I. ÚS 46/05). Z uvedeného potom vyplýva, že k porušeniu práva na spravodlivý proces v zmysle ustanovenia § 420 písm. f) CSP môže dôjsť aj nepreskúmateľnosťou napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu (porov. I. ÚS 105/06, III. ÚS 330/2013, či 4Cdo/3/2019, 8Cdo/152/2018, bod 26, 5Cdo/57/2019, bod 9, 10, 9Cdo/248/2021).

18. Povinnosť súdu rozhodnutie náležite odôvodniť je odrazom práva strany sporu na dostatočné a presvedčivé odôvodnenie spôsobu rozhodnutia súdu, ktorý sa zaoberá všetkými právne relevantnými dôvodmi uplatnenej žaloby, ako aj špecifickými námietkami strany sporu. Porušením uvedeného práva strany sporu na jednej strane a povinnosti súdu na strane druhej sa strane sporu (okrem upretia práva dozvedieť sa o príčinách rozhodnutia práve zvoleným spôsobom) odníma možnosť náležite skutkovo, aj právne argumentovať proti rozhodnutiu súdu v rámci využitia prípadných riadnych alebo mimoriadnych opravných prostriedkov. Ak nedostatok riadneho odôvodnenia súdneho rozhodnutia je porušením práva na spravodlivé súdne konanie, táto vada zakladá i prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f) CSP.

19. Aj v konaní na odvolacom súde treba dôsledne trvať na požiadavke úplnosti, výstižnosti a presvedčivosti odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu. V odôvodnení svojho rozhodnutia sa odvolací súd musí vysporiadať so všetkými rozhodujúcimi skutočnosťami a jeho myšlienkový postup musí byť v odôvodnení dostatočne vysvetlený nielen poukazom na všetky skutočnosti zistené vykonaným dokazovaním, ale tiež s poukazom na právne závery, ktoré prijal. Právne závery odvolacieho súdu môžu byť dostatočne preskúmateľné len vtedy, ak odvolací súd po skutkovom vymedzení predmetu konania podá zrozumiteľný a jasný výklad, z ktorých ustanovení zákona alebo iného právneho predpisu vychádzal, ako ich interpretoval a prečo pod tieto ustanovenia podriadil, prípadne nepodriadil zistený skutkový stav.

20. Vychádzajúc z vyššie uvedeného dovolací súd skúmal, či dovolaním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu dáva relevantnú odpoveď na všetky podstatné otázky sporu a dospel k záveru, že tomu tak nie je. Odôvodnenie rozsudku odvolacieho súdu je vnútorne protirečivé v podstatnej skutkovej otázke určenia výšky nemajetkovej ujmy v peniazoch vo vzťahu k jednotlivým žalobcom. Z odôvodnenia rozhodnutia nie je najmä zrejmé, prečo odvolací súd potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie vo výroku, ktorým súd prvej inštancie žalobu pôvodných žalobcov 1/ až 5/ (teraz žalobcov 1/ až 9/, 11/ až 12/, 21/ až 25/) vo zvyšnej časti všeobecne a bez bližšej individualizácie nárokov jednotlivých žalobcov zamietol.

Odvolací súd nijako nevysvetlil resp. nereagoval na podstatnú odvoláciu argumentáciu žalobcov 1/ až 9/, 11/ až 12/, 21/, že súd prvej inštancie sa v odôvodnení svojho rozhodnutia dostatočne nevysporiadal so všetkými rozhodujúcimi skutočnosťami, medzi ktoré nepochybne patrí individualizácia nároku na náhradu nemajetkovej ujmy čo do jeho výšky.

21. Pokiaľ ide o otázku výšky náhrady nemajetkovej ujmy pôvodným žalobcom 1/ až 5/, odôvodnenie napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu je vnútorne rozporné. Odvolací súd na jednej strane nepovažoval rozsudok súdu prvej inštancie čo do výroku o náhrade nemajetkovej ujmy pôvodným žalobcom 1/ až 5/ za vecne správny a riadne odôvodnený, no na druhej strane sa stotožnil s výrokom rozsudku súdu prvej inštancie, ktorým tento žalobu pôvodných žalobcov 1/ až 5/ vo zvyšku zamietol. Z odôvodnenia napadnutého rozhodnutia je zrejmé, že odvolací súd vzhľadom na zrušenie časti rozsudku súdu prvej inštancie v tom, že z jeho odôvodnenia nebolo možné spoľahlivo zistiť, prečo súd prvej inštancie priznal jednotlivým žalobcom 1/ až 5/ nemajetkovú ujmu v konkrétnej výške, prípadne prečo im nepriznal menej (alebo viac), keďže žalobou sa pôvodné žalobkyne 1/ a 2/ domáhali nemajetkovej ujmy v peniazoch každá vo výške 3.000.000,- Kč a žalobcovia 3/ až 5/ nemajetkovej ujmy v peniazoch každý vo výške 2.500.000,- Kč.

22. Protirečivosť odôvodnenia napadnutého rozsudku odvolacieho súdu sa teda týka právneho záveru o výške náhrady nemajetkovej ujmy vo vzťahu k jednotlivým žalobcom 1/ až 9/, 11/ až 12/, 21/. Ak odvolací súd nepovažoval za správny ani dostatočne odôvodnený záver súdu prvej inštancie o výške náhrady nemajetkovej ujmy priznanej pôvodným žalobcom 1/ až 5/, v dôsledku čoho rozsudok súdu prvej inštancie zrušil a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, potom stráca logický podklad právny záver odvolacieho súdu o správnosti zamietnutia žaloby pôvodných žalobcov 1/ až 5/ vo zvyšnej časti. Z odôvodnenia napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu je zrejmé, že odvolací súd vyslovil potrebu individuálneho posúdenia určenia výšky nemajetkovej ujmy v peniazoch pôvodným žalobcom 1/ až 5/ vo vzťahu ku každému z týchto žalobcov, zohľadňujúc ich príbuzenský vzťah s nebohým A. I. a intenzitu tohto vzťahu, vek každého zo žalobcov a nebohého v čase smrti nebohého, otázku existenčnej závislosti žalobcu na nebohom (v kontexte možnej vyživovacej povinnosti aj iných rodinných príslušníkov voči konkrétnemu žalobcovi), trest uložený vinníkovi dopravnej nehody v trestnom konaní a okolnosti dopravnej nehody. Vo vzťahu k týmto záverom odvolacieho súdu sa potom ako vnútorne rozporné javí odôvodnenie potvrdzujúceho výroku rozsudku odvolacieho súdu.

22.1. Odvolací súd svoje rozhodnutie o vecnej správnosti výroku V. rozsudku súdu prvej inštancie založil na závere, že žalovaná nemajetková ujma nespĺňala atribúty slušného a spravodlivého vysporiadania pomerov, a to aj s prihliadnutím na celistvosť vysporiadania nároku nemajetkovej ujmy, poukazujúc, že pôvodní žalobcovia 1/ až 5/ svoj nárok vo vzťahu k výške nemajetkovej ujmy nezdôvodnili relevantnými dôvodmi a tieto v konaní ani náležitým spôsobom nepreukázali. Takáto všeobecná konštatácia odvolacieho súdu nie je spôsobilá dostatočne presvedčivo ustáliť rozsah a intenzitu ujmy, ktorú spôsobila strata nebohého člena rodiny pôvodným žalobcom 1/ až 5/. Len paušálne tvrdenia odvolacieho súdu, že nemajetková ujma nemá slúžiť na finančné zabezpečenie pozostalých, a to dokonca po dlhé časové obdobie, ale má byť len určitou kompenzáciou ujmy, slúžiac napríklad na návrat duševného zdravia či zabezpečenie životnej úrovne, ktorú dosahovali pozostalé osoby počas života nebohého, ktorý sa v značnej miere podieľal aj na financovaní domácnosti, sama o sebe nepostačuje. Atribúty riadneho odôvodnenia môže spĺňať len taká argumentácia odvolacieho súdu, ktorá s ohľadom na relevantné skutkové zistenia zohľadní individuálnosť dôsledkov zásahov do osobnostných sfér každého zo žalobcov 1/ až 9/, 11/ až 12/, 21/. V tejto súvislosti odvolací súd nad rámec uvedeného (obiter dictum) považuje za potrebné doplniť, že osobnosť každej fyzickej osoby je široko, mnohohrsteve a rozmanito vnútorne rozčlenená, v dôsledku čoho aj vzťahy, ktoré vznikajú medzi ňou a jej rodinnými príslušníkmi sú vysoko individuálne a neopakovateľné. Je potom nespochybniteľné, že násilné pretrhnutie rodinných väzieb pôsobí individuálne a rozmanito, u každej fyzickej osoby inak, lebo každý človek, sama jeho podstata, jeho emócie, vzťahy k iným, sú veľmi individuálne. Ľudia nevnímajú vždy rovnako okolnosti vonkajšieho sveta a aj ich vzťahy s inými vykazujú znaky osobitosti, neopakovateľnosti a jedinečnosti (porov. rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 22. júna 2016 sp. zn. 3Cdo/18/2016).

23. Dovolací súd s ohľadom na vyššie uvedené dospel k záveru, že dovolatelia 1/ až 9/, 11/ až 12/, 21/ opodstatnene namietali, že im odvolací súd nesprávnym procesným postupom (v dôsledku nenaplnenia kvalitatívnych požiadaviek na odôvodnenie súdneho rozhodnutia) znemožnil uskutočňovať im patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces [§ 420 písm. f) CSP]. Vzhľadom na to, že v odôvodnení rozhodnutia odvolacieho súdu absentuje informácia, prečo bolo vo vzťahu k pôvodným žalobcom 1/ až 5/ dôvodné žalobu vo zvyšku ich uplatneného nároku zamietnuť, a to napriek tomu, že určenie konkrétnej výšky priznanej nemajetkovej ujmy jednotlivým týmto žalobcom súdom prvej inštancie nepovažoval odvolací súd za dostatočne odôvodnené, nie sú, s ohľadom na odvolaciu argumentáciu žalobcov, bez pochybností jasné a zrozumiteľné dôvody, ktoré viedli odvolací súd k záveru o vecnej správnosti výroku V. rozsudku súdu prvej inštancie. Z konštatovaní odvolacieho súdu o tejto otázke, ktoré tvoria obsah napadnutého rozhodnutia, nemožno jasne abstrahovať právnu úvahu odvolacieho súdu a možno konštatovať, že žalobcom 1/ až 9/, 11/ až 12/, 21/ tak bolo upreté právo poznať dôvody, ktoré nedovoľovali súdu ich argumentácii vyhovieť. Je pritom nepochybné, že zrozumiteľné odôvodnenie súdneho rozhodnutia, podporené jasnými argumentmi opierajúcimi sa o preukázaný skutkový stav a naň sa vzťahujúcu právnu úpravu, vzbudzuje prirodzenú autoritu a môže byť aj neúspešnou stranou sporu prijaté omnoho priaznivejšie.

24. Vzhľadom na to, že rozhodnutie odvolacieho súdu trpí tvrdenou zmätočnosťou vadou podľa § 420 písm. f) CSP, dovolací súd dovolanie žalobcov 1/ až 9/, 11/ až 12/, 21/ vzhľadom na uplatnený dovolací dôvod [§ 420 písm. f) CSP v spojení s § 431 CSP] posúdil ako dôvodné.

25. Aj dovolatelia 6/ až 21/ prípustnosť svojho dovolania vyvodzovali v prvom rade z ust. § 420 písm. f) CSP, namietajúc nedostatočné a nepresvedčivé odôvodnenie napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu, ktoré je vo vzťahu k pôvodným žalobcom 16/ až 20/ tiež rozporné s vykonanými dôkazmi. Dovolací súd preto cez prizmu v dovolaní uplatnených námietok skúmal, či postupom odvolacieho súdu došlo k porušeniu práva žalobcov 6/ až 21/ na spravodlivý proces; dospel k záveru, že dovolatelia 6/ až 21/ dôvodne namietali existenciu vady zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f) CSP.

26. Dovolací súd vo vzťahu k tomuto dovolaciemu dôvodu v prvom rade poukazuje na body 16. až 19. odôvodnenia tohto uznesenia a ďalej dodáva, že formálne a obsahové náležitosti rozhodnutia odvolacieho súdu sú upravené v § 393 CSP. Popri tejto všeobecnej úprave umožňuje ustanovenie § 387 ods. 2 CSP odvolaciemu súdu použiť tzv. skrátené odôvodnenie v prípade, ak sa v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozhodnutia (ako tomu bolo aj v prejednávanej veci). V takom prípade sa môže odvolací súd obmedziť len na skonštatovanie správnosti dôvodov a prípadne doplniť na zdôraznenie správnosti ďalšie dôvody. Táto forma spĺňa požiadavky kladené na odôvodnenie rozhodnutia z pohľadu práva na spravodlivé konanie. Hoci konanie pred súdom prvej inštancie a pred odvolacím súdom tvorí z hľadiska jeho predmetu jeden celok (m. m. IV. ÚS 372/08, IV. ÚS 350/09) a určujúca spätosť rozsudku odvolacieho súdu s potvrdzovaným rozsudkom súdu prvej inštancie vytvára ich organickú (kompletizujúcu) jednotu, podľa § 387 ods. 3 CSP sa odvolací súd v odôvodnení musí zaoberať aj podstatnými vyjadreniami strán prednesenými v konaní na súde prvej inštancie, ak sa s nimi nevysporiadal v odôvodnení rozhodnutia súd prvej inštancie. Okrem toho, odvolací súd sa musí v odôvodnení vysporiadať s podstatnými tvrdeniami uvedenými v odvolaní.

27. V prejednávanej veci súd prvej inštancie žalobu pôvodných žalobcov 6/ až 20/ (teraz žalobcov 6/ až 25/; pozn.) zamietol s odôvodnením, že hoc vo vzťahu k týmto žalobcom bolo nesporné, že ide o blízke osoby, ako aj to, že s nebohým mali dobrý vzťah, nebolo možné konštatovať, že títo žalobcovia pociťovali smrť nebohého ako vlastnú ujmu, pretože v konečnom dôsledku všetci majú svoje rodiny a sú zárobkovo činní. Odvolací súd výrok rozsudku súdu prvej inštancie o zamietnutí žaloby pôvodných žalobcov 6/ až 20/ potvrdil, považujúc odôvodnenie rozsudku súdu prvej inštancie síce za stručné, avšak výstižné. Na zdôraznenie správnosti uviedol, že kritérium spočívajúce v rodinnej väzbe žalobcu a osoby, v dôsledku smrti ktorej, žalobcovi nemajetková ujma vznikla, je pre priznanie nemajetkovej ujmy v peniazoch rozhodujúce, avšak nie je jediné. Popri ňom musí konajúci súd skúmať a zohľadniť intenzitu vzťahu žalobcu s nebohým, vek nebohého a žalobcu, otázku existenčnej závislosti žalobcu na nebohom, morálne zadosťučinenie vo forme právneho postihu škodcu na strane škodcu, mieru zavinenia, resp.

mieru spoluzavinenia nebohého, postoj škodcu (ľútosť, náhrada škody, ospravedlnenie), dopad udalosti do sféry škodcu a majetkové pomery škodcu.

28. Napriek takejto všeobecnej konštatácii odvolací súd v odôvodnení svojho rozhodnutia nezohľadnil, že z rozsudku súdu prvej inštancie nie je zrejmé, ako boli vyššie uvedené kritériá (porov. bod 34. odôvodnenia rozsudku odvolacieho súdu) posúdené vo vzťahu k jednotlivým žalobcom (pôvodne 6/ až 20/) a tento nedostatok odôvodnenia sám neodstránil. Z požiadaviek na kvalitu riadneho odôvodnenia súdneho rozhodnutia pritom v prípade nároku na náhradu nemajetkovej ujmy vyplýva potreba vysporiadať sa s rozsahom a intenzitou ujmy, ktorú jednotlivým žalobcom strata nebohého člena rodiny spôsobila, individuálne, t.j. vo vzťahu ku každému zo žalobcov jednotlivo (k tomu pozri bod 18. tohto odôvodnenia vyššie; pozn.).

29. Zároveň odvolací súd žiadnym spôsobom nereagoval ani na odvolaciu námietku žalobcov, že rozsudkom Okresného súdu Poprad zo 4. decembra 2019 č. k. 17C/25/2018 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Prešove z 18. júna 2020 sp. zn. 12Co/13/2020 bola sestre nebohého, B. D. (v tomto konaní právnej nástupkyňi po pôvodnej žalobkyňi 1/; pozn.), priznaná náhrada nemajetkovej ujmy v sume 280 000,- CZK. Pokiaľ odvolací súd v odôvodnení svojho rozhodnutia nezaujal žiadne stanovisko k podstatným tvrdeniam procesných strán, jeho rozhodnutie neobsahuje dostatok dôvodov pre potvrdenie napadnutého rozhodnutia súdu prvej inštancie a nie je ho možné považovať za dostatočné a relevantné.

30. S poukazom na vyššie uvedené dospel dovolací súd k záveru, že rozhodnutie odvolacieho súdu trpí tvrdenou zmätočnosťou vadou podľa § 420 písm. f) CSP a dovolanie žalobcov 6/ až 21/ je z tohto dôvodu nielen prípustné, ale tiež dôvodné. Absencia vysporiadania sa odvolacieho súdu v jeho rozsudku s takými odvolacími námietkami žalobcov, ktoré bez ďalšieho nebolo možné označiť za nepodstatné, je tak závažným nedostatkom rozhodnutia (a zásahu do procesných práv strany sporu), ktorého intenzita zakladá porušenie práva na spravodlivý súdny proces.

31. Dovolací súd preto dospel k záveru, že tak žalobcovia 1/ až 9/, 11/ až 12/, 21/, ako aj žalobcovia 6/ až 21/ odôvodnene namietali, že postupom odvolacieho súdu došlo k tvrdenej vade v zmysle § 420 písm. f) CSP, pre ktorú musí dovolací súd napadnuté rozhodnutie vždy zrušiť, pretože rozhodnutie vydané v konaní postihnutom tak závažnou procesnou vadou, nemôže byť považované za správne. Vzhľadom na procesný úspech dovolateľov 1/ až 9/, 11/ až 12/, 21/ vo vzťahu k časti potvrdzujúceho ako aj vo vzťahu k zrušujúcemu výroku rozsudku odvolacieho súdu a vzhľadom na procesný úspech dovolateľov 6/ až 21/ vo vzťahu k časti potvrdzujúceho výroku rozsudku odvolacieho súdu, najvyšší súd rozsudok odvolacieho súdu v jeho potvrdzujúcom, ako aj zrušujúcom výroku zrušil (§ 449 ods. 1 CSP). Keďže nápravu nemožno dosiahnuť iba zrušením rozhodnutia odvolacieho súdu, nakoľko zásadné nedostatky odôvodnenia obsahuje už rozsudok súdu prvej inštancie, dovolací súd v celom rozsahu zrušil aj rozhodnutie súdu prvej inštancie (§ 449 ods. 2 CSP) a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Vzhľadom na výskyt vady v zmysle § 420 písm. f) CSP, dovolací súd sa už nezaoberal ďalšími námietkami uvedenými v dovolaniach žalobcov 1/ až 21/.

32. V ďalšom konaní bude úlohou súdu prvej inštancie opätovne, v súlade s požiadavkami vyplývajúcimi z § 220 CSP, rozhodnúť o nároku jednotlivých žalobcov na náhradu nemajetkovej ujmy, s tým, že rozhodnutia súdov oboch inštancií zostávajú voči žalobcom 22/ až 25/ nedotknuté.

33. Ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, súd prvej inštancie a odvolací súd sú viazaní právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 CSP). Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP).

34. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.